

Tilbakeblikk

- Dere bør nå beherske det sentrale fra uke 1 og 2:
  - Uttrykk, typer, variabler, beslutninger (if)
  - Forrige uke introduserte to helt fundamentale konsept
    - **while** for å kjøre en kodeblokk mange ganger
    - **liste** for å holde på mange verdier
  - Hvor mye må dere ha skjønt av lister og løkker?
  - Ikke forventet stålkontroll i dag - krever modning
  - Det løsnr etterhvert - Mengde, mengde, mengde
  - Mindre enn 13 timer med faget er på eget ansvar

2

Outline

- For-løkker
- Prosedyrer med parametre
- Funksjoner
- Lese fra fil
- Mer om lister og strenger
- Jobbe med ekte data

4

Outline

- For-løkker
- Prosedyrer med parametre
- Funksjoner
- Lese fra fil
- Mer om lister og strenger
- Jobbe med ekte data

Løse reelle problemer

Litt mer om løkker,
prosedyrer, funksjoner,
tekst og innlesing fra fil

INF1000, uke4
Geir Kjetil Sandve

1

3

En samling (container)

- En samling er en verdi som består av flere elementer
- En liste, en mengde, ...
- Alt som kan itereres gjennom med en for-løkke
- Noen samlinger kan også aksesseres på indeks:
  - Mulig for liste: `min_liste[2]`
  - Ikke mulig for mengde: `min_mengde[2]`

6

Iterere gjennom en samling: for

- Syntaks:
  - for variabel in container:
statement1
...
- Eksempel:
  - for tall in [1,2,3,4]:
print(tall*tall)
- En løkke som kjøres én gang med hver verdi i en samling (container)
  - Variabelen mellom "for" og "in" blir satt til én verdi fra samlingen for hver gang kodeblokken i løkka kjøres
- [sum_vha_for_v1.py]

5

Kjapt spesifere lister av tall: *range*

- Funksjonen `range` kan brukes for å kjapt lage lister:
  - `assert range(5) == [0,1,2,3,4]`
  - `assert range(2,5) == [2,3,4]`
  - `assert range(0,5,2) == [0,2,4]`
  - `assert range(1,5,2) == [1,3]`
- Dette kan brukes som del av for-løkke
  - for tall in range(1,5):
print(tall*tall)
- [sum_vha_for_v2.py]

8

Strenger er også en type lister!

- Man kan iterere gjennom strenger:
  - for bokstav in "NORGE":
print("Gi meg en " + bokstav)
- Man kan aksessere strenger på indeks:
  - land = "NORGE"
print(land[2])
- Men man kan ikke endre en streng:
  - land[2] = "F"
- Man sier at strenger er *uforanderlige* (immutable)

7

Flere typer subrutiner

- **Subrutine** (fra uke 2): en **navngitt blokk** med kodelinjer, som kan **kalles** og **tilpasses**
- Vi vil i dag introdusere flere aspekter
- Uke 2: Prosedyre - **uten** parametre og returverdi
- I dag: Prosedyre - med **parametre**
- I dag: Funksjon - med **returverdi**
- Neste uke: **Instans**-metode (OO)

10

Din første prosedyre med parametre

- **print** er en prosedyre hvor utfallet tilpasses!
- **print (text)**: skriver verdien i **text** til skjermen!
- Variabelen **text** er en **parameter**
- Verdien vi gir inn (hal10 INF1001) når vi kaller **print** er et **argument**
- Parameter og argument er to sider av det samme
- Parameter: **variabel** i prosedyre som tar i mot verdi
- Argument: **verdi** sendt inn når prosedyren kalles

12

Outline

- For-løkker
- Prosedyrer med parametre
- Funksjoner
- Lese fra fil
- Mer om lister og strenger
- Jobbe med ekte data

9

Prosedyrer med parametre

- Prosedyren vi så på i tidligere uke gjorde alltid eksakt det samme når den ble kallet
- Det er sjelden av nytte!
- For å være nyttig må en slik prosedyre kunne **tilpasses**
- Det gjør vi ved å sende inn **parametre**

11

Prosedyrer outsourcer detaljer og håndterer redundans

- Man har ofte behov for (omtrent) samme funksjonalitet ulike steder i en kode
- Man ønsker da ikke å duplisere koden
- Minsker oversiktighet av kode
- Endringer og rettinger må utføres mange steder
- Man samler i stedet funksjonaliteten i en prosedyren og kaller metoden der den trengs
- Dersom det er noe variasjon i hva man trenger, representerer man det som varierer med en parameter

14

Outline

- For-løkker
- Prosedyrer med parametre
- Funksjoner
- Lese fra fil
- Mer om lister og strenger
- Jobbe med ekte data

16

Prosedyre med parametre

```
def mittProsedyreNavn(parameter1, parameter2, ...):  
    kode1inje1  
    kode1inje2  
    ...
```

For å kjøre alle kodelinjene i prosedyren ("kalle prosedyren"):

```
mittProsedyreNavn(argument1, argument2, ...)
```

Prosedyre med parametre

- {prosedyre_med_parameter_v1.py-prosedyre_med_parameter_v3.py}

13

15

Subrutiner med returverdi: Funksjoner

- En funksjon lar deg outsource en beregning til en separat kodeblokk
  - Funksjonen tar inn en eller flere verdier, gjør en bestemt beregning, og sender tilbake resultatet
- Det som skiller en funksjon fra en prosedyre er altså at en funksjon returnerer noe:

```
def min_funksjon(parametre, ...):  
    ...  
    return en_beregnet_verdi
```

18

Subrutiner med returverdi: Funksjoner

```
def mittFunksjonsNavn(parameters1, ...):  
    kode1inje1  
    kode1inje2  
    return beregnet_verdi
```

For å kjøre alle kodelinjene i funksjonen ("kalle prosedyren"):

```
verdien_jeg_trenger = mittFunksjonsNavn(argument1, ...)
```

17

Funksjoner kan enkelt testes

- Man vet hva funksjonen skal gjøre, og kan skrive testen før selve funksjonen!
  - `assert gang_med_to(3) == 6`
- Man kan ikke teste alle muligheter, men forsøk å dekke litt variert type argumenter (*ulikt som kunne tenkes å feile*)
  - `assert gang_med_to(0) == 0`
  - `assert gang_med_to(-3) == -6`
  - `assert gang_med_to(2.4) == 4.8`

20

Subrutiner med returverdi: Funksjoner

- Eksempler på funksjoner:
  - `def gang_med_to(tall):
 return tall*2`
  - `def lag_velkomst(fag, person):
 return "Velkommen til " + fag + " kjære " + person`
- Bruk av funksjoner

```
dusin=13  
todusin = gang_med_to(dusin)  
print(todusin) #Skriver ut 26  
  
velkomst = lag_velkomst("inf1001", "Geir")  
print(velkomst) #Velkommen til inf1001 kjære Geir
```

19

Prosedyrer versus funksjoner i Python

- Det er i Python ikke noe teknisk skille mellom prosedyre og funksjon
- Begge kalles i Python "funksjoner" og har samme form:

```
def min_funksjon(parameters):  
    ...
```
- Forskjellen er i vårt hode (vårt formål):
- Det som skiller en "ekte" funksjon fra en prosedyre er at funksjoner returnerer en verdi man er interessert i
- Dette ser man som en **return** i koden, men også ved at resultatet av kallet brukes/tas vare på:

```
• todustin = gang_med_to(dustin)
```

22

Med/uten parametre/returverdi

- (En litt filosofisk distinksjon...)
- **Prosedyrer uten parametre:**
  - Handler stort sett om kontrollflyt
- **Prosedyrer med parametre:**
  - Handler stort sett om tilpasset gjenbruk av kode
- **Funksjoner:**
  - Outsourcer en overordnet beregning (transformerer inn til ut)

24

Funksjoner kan enkelt testes

- Skriv deretter gjerne en (tom) funksjon som skal feile

```
• def gang_med_to(ta11):  
    return 0
```
- Forsøk til slutt å skrive riktig funksjon

```
• def gang_med_to(ta11):  
    return ta11*2
```
- Se at programmet (asserts) ikke lenger feiler ved kjøring

```
• [ganging.py]
```

21

Utsett til i morgen, det du ikke trenger gjøre i dag

- Prosedyrer med returverdi tillater å utsette problemer!
- Fokuser først på hva som trengs overordnet
- Deretter gå løs på detaljene
- Eksempel:

```
kvm=60  
postnr=0316  
inntekt=503800  
pris = regn_bolig_pris(kvm, postnr)  
maks_laan = regn_kreditt_verdighet(inntekt)  
if (maks_laan > pris):  
    print("Yes!")  
# Deretter skriv selve funksjonene..
```

23

Prøv selv (5 min)

(Lett modifisert fra eksamen 2014)

Skriv en funksjon

```
def pris(ggratis, alder):
```

Dersom parameteren **gratis** har verdien **True**, skal funksjonen *alltid* returnere 0. Dersom parameteren **gratis** har verdien **False** og verdien av **alder** er mindre enn 18, skal funksjonen returnere 100, ellers 200. Altså skal f.eks. kallet **pris (true, 10)** returnere 0, kallet **pris(false,10)** returnere 100 og kallet **pris(false, 50)** returnere 200.

26

En annen mulig løsning

(*returnere inni if*)

```
def pris(ggratis, alder):
    if gratis:
        return 0
    elif alder < 18:
        return 100
    else:
        return 200
```

28

Tre kilder til funksjoner

- Innebygde funksjoner
  - print, int, input ...
  - Følger med Python og er alltid tilgjengelige
- Funksjoner i standard-biblioteket (ikke innebygde)
  - sqrt, ctime
  - Er del av en modul: math, time, ...
  - from time import ctime
  - print(ctime())
- Egendefinerte funksjoner
  - def min_funksjon(parameter): ...

25

En mulig løsning

```
def pris(ggratis, alder):
    if gratis:
        svar = 0
    elif alder < 18:
        svar = 100
    else:
        svar = 200
    return svar
```

27

Evaluering av uttrykk som inneholder funksjonkall

- Vi har i INF1001 ofte skrevet følgende:
  - `innlest = input("Skriv et tall")`
  - `tall = int(innlest)`
- Dette er nøyaktig det samme som følgende:
  - `tall = int(input("Skriv et tall"))`
- I det ene tilfellet tas teksten vare på i en variabel (`innlest`) før den konverteres, i den andre brukes den direkte

30

En liten nøtt

- Hva skjer egentlig her?
  - `noe = input("Spørsmål: ")`
`print("rrrrrrrt: " + noe)`

32

En tredje mulig løsning (bare rene *if* - ingen *else*..)

```
def pris(gratis, alder):  
    if gratis:  
        svar = 0  
    if (!gratis and alder < 18):  
        svar = 100  
    if (!gratis and alder >= 18):  
        svar = 200  
    return svar
```

29

Evaluering av uttrykk som inneholder funksjonkall

- Hva som nøyaktig skjer:
  - `tall = int(input("Skriv et tall"))`
`int( input("Skriv et tall") ) -> "55"`
`int( "55" ) -> 55`
`tall = 55`
- `input` er en funksjon som her får en beskjed som argument, og evaluerer til teksten brukeren skriver
- `int` er en funksjon som her tar verdien som `input` evaluerer til som argument, transformerer denne, og evaluerer til det tilsvarende heltallet

31

Innlesing fra fil

- Å hente data fra filer er gøy!
- Man kan jobbe på mye større og mer spennende data enn fra tastatur
- Man slipper å taste det inn hver gang man kjører
- Innlesing fra enkle filer er veldig rett frem i Python

34

Hvordan lese inn fra tekstfil

- Først åpne en fil:
`min_fil = open("mittfilNavn.txt")`
- Deretter iterere gjennom hver linje i filen:
`min_fil = open("mittfilNavn.txt")`
`for linje in min_fil:`
- Inni for-løkken kan man gjøre noe med linjen
`min_fil = open("mittfilNavn.txt")`
`for linje in min_fil:`
`print("Her fant jeg: " + linje)`
- [les_fra_fil.py]

36

Outline

- For-løkker
- Prosedyrer med parametre
- Funksjoner
- Les fra fil
- Mer om lister og strenger
- Jobbe med ekte data

38

Innlesing fra fil

- Å hente data fra filer er gøy!
- Man kan jobbe på mye større og mer spennende data enn fra tastatur
- Man slipper å taste det inn hver gang man kjører
- Innlesing fra tekstfiler er veldig rett frem i Python
- En tekstfil åpnet i Python er faktisk en samling av linjer
- Man kan dermed iterere gjennom linjer i filen vha for-løkke
- (Det finnes også mange andre måter å gjøre det på)

38

Hvordan skrive til tekstfil

- Først åpne en fil for skrivning:
  - `min_fil = open("mittUtfilNavn.txt", "w")`
- Deretter skrive tekst (en streng-verdi) til filen:
  - `min_fil = open("mittUtfilNavn.txt", "w")`
  - `min_fil.write("Dette havner i filen")`
- Man vil typisk ha linjeskift i det man skriver ut:
  - `min_fil.write("Dette havner i filen\n")`
  - `min_fil.write("Dette havner på\n ulike\n linjer\n")`
- Når man er ferdig bør man lukke filen:
  - `min_fil.close()`
- [elefanter.py]

38

Alternative måter å lese fra fil på

- Kan lese én linje
  - `linje = min_fil.readline()`
  - returnerer tom streng (""), når den har nådd slutten av filen
- Kan lese hele filen som en liste av linjer (liste av streng-verdier)
  - `alle_linjer = min_fil.readlines()`
- Kan lese hele filen som én streng-verdi (inkludert linjeskift)
  - `hele_teksten = min_fil.read()`

37

Mer om lister

- Kakebit (slice)
  - `liste = [1945, 1814, 1905, 1945]`
  - `assert liste[1:3] == [1814, 1905]`
- Sortere
  - `assert sorted(liste) == [1814, 1905, 1945, 1945]`
- Telle
  - `assert liste.count(1945) == 2`
- Summere
  - `assert sum(liste) == 7609`

40

Outline

- For-løkker
- Prosedyrer med parametre
- Funksjoner
- Lese fra fil
- Mer om lister og strenger
- Jobbe med ekte data

39

Mer om strenger

- **Strip** fjerner blanke i endene av strengen (kun endene)
  - `setning = " egg,hvete,epler og kanel "`
  - `assert setning.strip() == "egg,hvete,epler og kanel"`
  - `setning = setning.strip()`
- **Split** deler opp strengen i flere deler (liste av strenger)
  - `assert setning.split(",") == ["egg", "hvete", "epler og kanel"]`
  - `ordene = setning.split(",")`
  - `assert len(ordene) == 3`
  - `assert ordene[2] == "epler og kanel"`

42

Mer om strenger:

Siden strenger er lister

- `tekst = "kanel"`
- `assert tekst[0:3] == "kam"`
- `assert sorted(tekst) == "æklna"`
- `assert tekst.count("m") == 1`
- `assert sum(tekst)==1000 #(summere gir dog ikke mening)`

41

Oppsummering

- Prosedyrer og funksjoner gjør livet behagelig!
  - Tillater å tenke overordnet først, og deretter ordne detaljene
- Å hente data fra filer er gøy!
  - Kan jobbe med store og reelle data, uten tasting
- Når alt dere har lært frem til nå kobles sammen, kan det brukes til å utrette mye

44

Mer om utskrift

- Vi har til nå konkatenerert tekst ifbm utskrift
  - `print("Hei" + "INF" + "1000")`
- Altså konkateneres 3 strenger til én streng-verdi som er argument til funksjonen `print`
- Biblioteksfunksjonen *print* kan ta imot mange argumenter![§]
  - `print("Hei", "INF", "1000")`
- Argumentene trenger ikke være strenger (blir konvertert automatisk)
  - `print("Hei INF", 500*2, "er", 1==1)`

[§](hvordan kan det være mulig? - kommer senere)

43